

Vossendreef, Gooreind (gemeente Wuustwezel)

Programma van Maatregelen

Auteur:

R.R. Datema (veldwerkleider)

Autorisatie:

X.J.F. Alma (OE/ERK/Archeoloog/2016/00094)

1 Inleiding

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in september 2017 een archeologienota opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Vossendreef in Gooreind, deelgemeente van Wuustwezel (afb. 1). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek en een landschappelijk bodemonderzoek en is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen verkaveling. Het plangebied heeft een oppervlakte van 5.690 m².

Op grond van de geraadpleegde aardwetenschappelijke bronnen bestaat de ondergrond van het plangebied uit eolische afzettingen van gelig zand, die over het Tertiaire en Vroeg-Pleistocene pakket zijn neergelegd. De totale dikte van het Quartaire pakket kan 30 à 35 m bedragen. Holocene of Tardiglaciale afzettingen komen er niet voor.

Volgens de Bodemkaart heeft het gebied een matig natte zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont. De gemiddelde grondwaterstand ligt tussen 40 en 60 cm –mv. Op geringe afstand aan weerszijden komen natte zandbodems voor en verder noordelijk duidt een zeer natte lemig zandbodem vermoedelijk op een zone met vennen of poelen. De iets hogere en drogere ligging van (de omgeving van) het plangebied en de nabijheid van vennen kan de locatie aantrekkelijk hebben gemaakt voor tijdelijke bewoning in de (vroege) prehistorie.

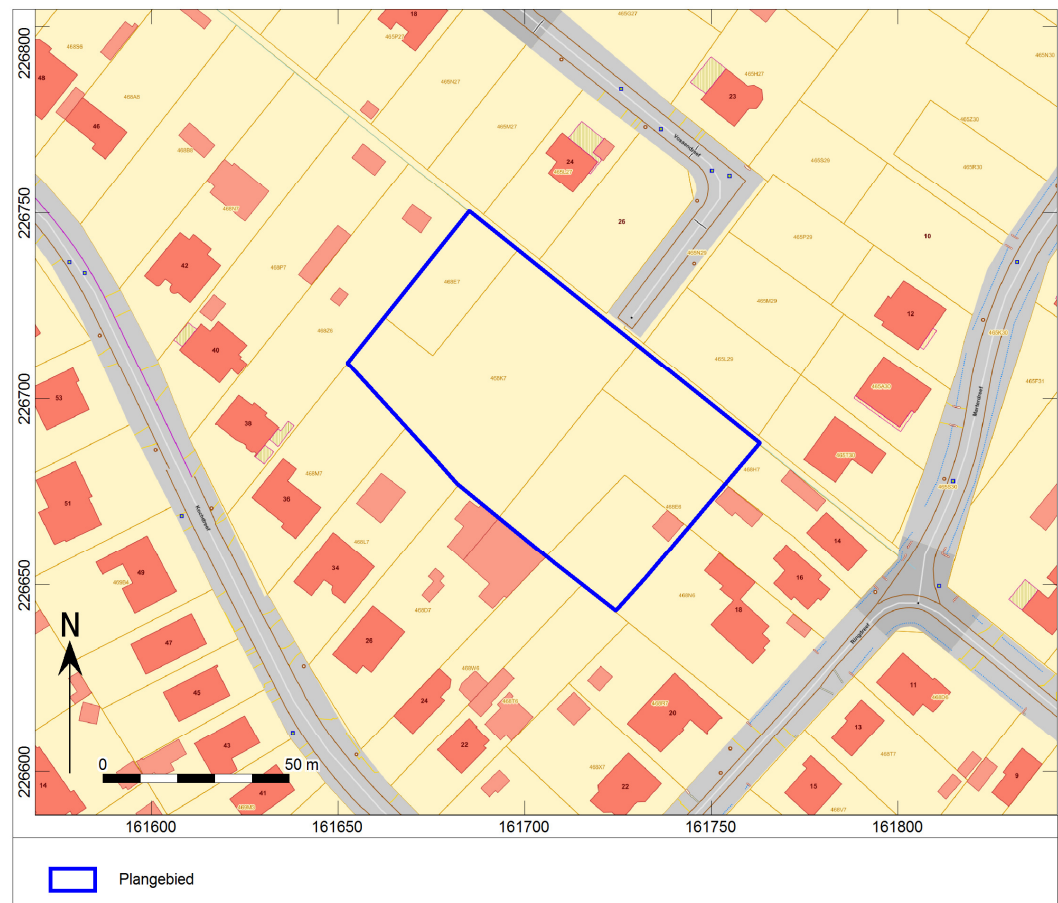
Bestudering van historisch kaartmateriaal wijst uit dat het plangebied in de 18de eeuw in natte heide ligt. Deze situatie zal in voorgaande eeuwen en mogelijk millennia niet anders zijn geweest. In de 19de eeuw gaat men delen van de heide ontginnen. Bij omzetting naar landbouwgrond of bos wordt vanaf het oorspronkelijke maaiveld mogelijk een 20 à 35 cm dikke laag omgezet. Rond 1840 verrijst verder westelijk van het plangebied een fabriekscomplex. Ontsluiting hiervan vindt plaats via een straat vanaf de verharde weg Antwerpen – Breda. De verbingsstraat doorsnijdt het plangebied. Eind 19de eeuw heeft de fabriek plaats gemaakt voor een landgoed en wordt de kaarsrechte straat met een flauwe bocht zuidelijk om het plangebied geleid. Na de Tweede Wereldoorlog worden de gronden van het landgoed verkocht, verkaveld en grotendeels omgezet in landbouwgrond. Zo ook ter plaatse van het plangebied, dat geleidelijk wordt bebost. Met uitzondering van een klein randje bebouwing langs de zuidoostgrens is het terrein nooit bebouwd geweest.

Een perceel bos ten zuiden van de Vossendreef te Gooreind, in het zuidwestelijk deel van de gemeente Wuustwezel, zal worden verkaveld. Het bos moet geleidelijk plaatsmaken voor zes kavels met vrijstaande woningen. De gemeente verlengt daartoe de aftakking van de Vossendreef in zuidwestelijke richting en legt hieronder riolering en nutsleidingen aan.

De verkaveling op zich zal niet tot aantasting van eventueel aanwezige archeologische resten in de ondergrond leiden. Pas het volgende stadium, het doortrekken van de weg, het rooien van bomen, de aanleg van riolering en andere ondergrondse leidingen, de bouw van al dan niet onderkelderde woningen, de mogelijke aanleg van vijvers of zwembaden, het aanplanten van groen e.d. zal mogelijk aanwezige archeologische resten bedreigen en ook aantasten. De werken op de kavels zijn een zaak van de toekomstige kopers (afb. 2).

Het oppervlak dat na de verkaveling zal worden verstoord betreft ongeveer 2.900 m² (743 m² voor de weg en 2.160 m² voor de bouwplaatsen van de woningen).

Op basis van het bureauonderzoek alleen is onvoldoende inzicht te krijgen in de mogelijke aanwezigheid van een archeologisch sporenniveau uit het Neolithicum en/of de Metaaltijden of eventueel jongere perioden. Om de mate van intactheid van de bodem vast te stellen en de archeologische verwachting uit het bureauonderzoek te toetsen is ook een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd.

Afb. 1. Begrenzing van het plangebied langs de Vossendreef.

Afb. 2. Verkavelingsplan

2 Het vooronderzoek zonder of met ingreep in de bodem

2.1 Het uitgevoerde vooronderzoek

Aan de hand van de bekende aardwetenschappelijke waarden kan gezegd worden dat de ondergrond van het plangebied bestaat uit dekzand op diepere fluviale afzettingen. Op basis van de ontstaansgeschiedenis van het dekzand kunnen in potentie archeologische resten vanaf het Laat-Paleolithicum (geologisch tijdperk = Laat-Pleistoceen) verwacht worden. Resten uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum bevinden zich aan of direct onder het oorspronkelijk maaiveld, waarbij deze zich manifesteren in de vorm van vuursteen- en houtskool-concentraties. Bestudering van bodemkundige gegevens heeft uitgewezen dat sprake is van een matig natte dekzandafzetting die een eolische oorsprong heeft. Bebouwing heeft er, voor zover kon worden nagegaan op historisch kaartmateriaal, niet gestaan. Het voormalige heidegebied met vennen lijkt daartoe nauwelijks aantrekkelijk. Aangezien het plangebied iets hoger ligt dan de ruimere omgeving en iets meer noordwestelijk een ven heeft gelegen, gold er een verwachting voor resten vanaf het Laat-Paleolithicum tot in de Romeinse tijd. Vermoed wordt namelijk dat de Oude Baan -zo'n 150 m noordwestelijker- het tracé van een Romeinse weg zou kunnen volgen. Ontginning van de heide in de 19de eeuw en de opname van het terrein in het Goed van Koch kan een deel van eventueel aanwezige archeologische sporen hebben uitgewist. Dit zal vooral gelden voor resten uit het Laat-Paleolithicum en Mesolithicum die doorgaans aan of direct onder maaiveld zijn gelegen. De bodemkaart wijst echter op de mogelijke aanwezigheid van bewaarde podzolprofielen. Van daarop volgende cultuurperioden kunnen althans de diepere grondsporen deels bewaard zijn gebleven.

2.2 Aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed

Op basis van het landschappelijk bodemonderzoek kan de archeologische verwachting verder afgeschaald worden. De kans op intact gebleven sites uit de periode Laat-Paleolithicum tot heden wordt op basis van de geconstateerde diepe verstoringen tot in de C-horizont afwezig geacht. De kans dat hier door de geplande

ingrepen eventuele overige intacte archeologische waarden worden verstoord, is verder zeer klein. Verder onderzoek zal weinig of geen kenniswinst opleveren.

Geconcludeerd kan worden dat het plangebied hiermee voldoende is onderzocht om een uitspraak te doen betreffende de afwezigheid van archeologische waarden. Verder onderzoek zal weinig of geen kenniswinst opleveren.

3 Advies op basis van de resultaten

Op basis van de verzamelde informatie wordt door het Vlaams Erfgoed Centrum geen verder onderzoek geadviseerd. De geplande werkzaamheden vormen geen bedreiging voor het bodemarchief dat door vroeger grondverzet al verstoord is. Er hoeft geen programma van maatregelen te worden opgesteld.

Ondanks het advies tot vrijgeven van het terrein, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.